

DIRETS CIUTADANS

núm. 3 - gener 2003

Butlletí bimestral del Síndic de Greuges

LES CLÀUSULES SOCIALS EN LA CONTRACTACIÓ

La Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona potenciaran la inclusió de clàusules socials en la contractació pública després de rebre els suggeriments del Síndic de Greuges.

Una queixa d'una entitat sobre el concurs públic pel contracte per a la gestió d'uns menjadors socials municipals de Barcelona va portar el Síndic a tornar-se a interessar per la inclusió de les clàusules socials en la contractació pública. En relació amb aquest tema, es recomanà a l'Ajuntament de Barcelona que potenciés una actitud més activa en el sentit d'exigir que les empreses adjudicatàries del contracte hagin de complir, en la seva execució, les condicions socials que s'estableixin. El Síndic també s'adreçà al Departament de la Presidència perquè valorés l'oportunitat, d'una banda, d'endegar una iniciativa normativa a fi que els òrgans de contractació de la Generalitat incloguin clàusules socials com a condicionants d'execució contractual i, de l'altra, potenciar l'adjudicació de contractes a entitats sense ànim de lucre que fan polítiques socials.

La Llei 31/2002, de 30 de desembre, de mesures fiscals i administratives, respon a aquesta recomanació en establir a l'article 35 "reservar determinats contractes administratius d'obres, de subministrament i de serveis a centres d'inserció laboral de disminuïts i a entitats sense ànim de lucre que tinguin com a finalitat la integració de persones amb risc d'exclusió". Els contractes seran sempre del tipus menors o per procediment negociat que mai no superen els 30.000 euros pel que fa a serveis i subministraments i 60.000 en obres. Per garantir l'efectivitat de la llei es fixa un percentatge del 20 % del total de contractes, menors o procediments negociats a adjudicar. La nova llei que regula les empreses d'inserció laboral, aprovada per unanimitat, incorpora també una disposició sobre les clàusules socials en la contractació pública.

L'Ajuntament, per la seva banda, en els contractes d'obres obliga l'adjudicatari a reservar un nombre de llocs de treball no inferior al 3 % del personal a contractar per ser ocupats per persones incloses en algun dels col·lectius del programa del foment de l'ocupació.

EL SÍNDIC A REUS, LA BISBAL D'EMPORDÀ I TORTOSA

Les capitals del Baix Camp, Baix Empordà i Baix Ebre han estat les tres poblacions visitades pel Síndic de Greuges i el seu equip en el qual hi havia els seus adjunts, Jordi Cots i Enric R. Bartlett, durant el quart trimestre d'aquest any per rebre les queixes i les consultes dels ciutadans.

A Reus, el dia 16 d'octubre, el Síndic va rebre 20 visites que es van materialitzar en 13 queixes i 7 consultes. A la Bisbal d'Empordà, el dia 7 de novembre, les actuacions van ser 10, 7 queixes i 3 consultes. A la Bisbal es va obrir una actuació d'ofici pel mal estat en què es troben els jutjats de la població després de la visita que es va fer a les dependències judicials. A Tortosa, el 17 de desembre, es van rebre 10 visites, que van generar 8 queixes i 2 consultes. A la capital del Baix Ebre, el Síndic a preguntes dels mitjans de comunicació va fer públiques les seves consideracions sobre el Pla Hidrològic Nacional adreçades al Defensor del Poble Europeu, i que es troben a la nostra pàgina web: www.sindicgreugescat.org.

En els tres desplaçaments, i com és habitual, el Síndic va visitar els ajuntaments de cada municipi i les seus dels consells comarcals. Amb aquests tres desplaçaments són set les poblacions catalanes que el Síndic ha visitat durant el 2002.

REUNIÓ DE TREBALL AMB VOCALS DEL CONSELL GENERAL DEL PODER JUDICIAL

El Síndic de Greuges, Anton Cañellas, va mantenir el passat dia 2 de desembre una reunió de treball amb els vocals territorials per a Catalunya del Consell General del Poder Judicial, Montserrat Comas d'Argemir, Alfons López Tena i Enrique López López. Aquesta reunió s'emmarca en el conveni de col·laboració que el juliol de l'any 2001 van signar les dues institucions amb l'objectiu d'estudiar les queixes de l'àmbit de la justícia que arriben al Síndic. Durant la reunió es van tractar, entre d'altres, les actuacions i manifestacions fetes pel Síndic en relació amb l'Administració de justícia, la justícia juvenil i la violència domèstica.

PRESENTAT AL PARLAMENT L'INFORME EXTRAORDINARI SOBRE LA SITUACIÓ DE L'ATENCIÓ PRIMÀRIA DE LA SALUT

El passat dia 6 de novembre, el Síndic de Greuges va comparèixer en comissió en el Parlament per presentar l'informe extraordinari *Aproximació a la situació de l'atenció primària de la salut a Catalunya*. El treball té com a objectiu contribuir a un debat que ajudi a fer més eficaç la reforma de l'atenció primària de la salut -a punt de concloure-, a potenciar els seus elements positius i a corregir alguns dels defectes que la implantació ha evidenciat.

Aquest informe es basa en les queixes rebudes en els últims anys sobre el tema i en enquestes a usuaris i professionals de sis centres d'atenció primària amb sistemes de gestió diversa. En la seva intervenció, el Síndic va manifestar-se a favor d'experimentar fórmules de gestió innovadora en els centres d'assistència primària però va advertir de no caure en els tòpics. "Ni la gestió privada és, per definició, en tot cas, més eficaç i eficient que la pública, ni la pública és, necessàriament, més equitativa. La clau de volta del sistema està en qui programa i qui supervisa l'aplicació d'allò que s'ha programat".

En aquest número de DRETS CIUTADANS ens fem ressò de les iniciatives preses per la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona per potenciar les clàusules socials en la contractació pública. Les dues administracions van interessar-se per aquesta qüestió després de les reflexions i recomanacions del Síndic sobre el tema arran d'una queixa d'una entitat. Sovint es té la idea que el Síndic de Greuges intervé només per intentar resoldre queixes puntuals dels ciutadans i que els suggeriments o recomanacions són estrictament en relació amb aquella problemàtica particular.

A la Llei 14/1984, de 20 març, que regula el funcionament del Síndic, s'estableix que aquest pot recomanar o suggerir les modificacions que li sembla oportú introduir en els textos normatius sempre en relació amb una queixa tramitada per la Institució. És aquesta vessant d'actuació general, partint d'una queixa concreta, la que ha portat el Síndic a recomanar la potenciació de les clàusules socials en la contractació pública per entendre que totes aquelles iniciatives que tinguin per objectiu impregnar la contractació pública de valors socials com ara la inserció laboral d'aturats de llarga durada, que ja han obtingut un suport legislatiu en la perspectiva de l'activitat de foment o de prevenció, donen coherència a l'actuació dels poders públics.

La consideració d'aquests valors socials no s'hauria d'entendre com un element aliè i que pot perjudicar l'execució dels contractes sinó com una aportació més que pot influir de forma positiva en l'elecció de l'oferta més avantatjosa i en la concreta execució del contracte.

VIATGE ALS BALSANS

Una delegació del Parlament formada pels diputats Dolors Comas, Pere Lladó, David Pérez, Alícia Sánchez Camacho i Joan Ridaó, membres de la Comissió del Síndic de Greuges, van acompanyar el Síndic, Anton Cañellas, en un viatge al Balcans que es va fer a finals de setembre. El viatge responia a l'interès dels membres de la comissió parlamentària de conèixer amb més detall la realitat dels països amb els quals col·labora el Síndic de Greuges.

República de Sèrbia i Regió Autònoma de Vojvodina

A Vojvodina, regió multiètnica situada al nord-oest de Sèrbia, les paraules del president del Parlament van evidenciar que l'autonomia de Vojvodina és més formal que material i que encara els queda molt camí per recórrer en el procés de recuperació de l'autonomia que Milosevic va abolir a finals dels anys vuitanta.

Pel que fa a Belgrad, la capital de Sèrbia i alhora de la República Federal de Iugoslàvia, es respirava un fort ambient electoral, ja que al cap de dos dies, el 29 de setembre, van tenir lloc les eleccions presidencials sèrbies. Els efectes dels bombardejos de l'OTAN de l'any 1999 són encara ben visibles amb edificis encara sense reconstruir.

República de Montenegro

A la ciutat de Podgorica, la presidenta del Parlament montenegrí, nascuda a Belgrad però curiosament independentista montenegrina, va posar de manifest els esforços que s'estan

fent a Montenegro per establir la institució de l'Ombudsman.

Kosovo

Amb l'establiment de la Missió d'Administració Provisional de l'ONU a Kosovo aquest territori passava a ser un protectorat internacional tot i que oficialment continua formant part de Sèrbia. Aquesta contradicció és un reflex fidel de la situació que es viu actualment a Kosovo.

Per als albanesos, després de la penosa situació viscuda durant el règim de Milosevic la independència de Kosovo és irrenunciable, mentre que per als serbis és inconcebible que el territori que ells consideren bressol de la seva nació pugui deixar de formar part de Sèrbia. La comunitat sèrbia mira amb recel la comunitat internacional en considerar que s'ha posicionat al bàndol dels albanesos. A més, la població sèrbia no pot moure's lliurement per Kosovo, ja que la seva seguretat no està garantida.

El president de Kosovo, Ibrahim Rugova, va manifestar un agraïment incondicional a la comunitat internacional i, en especial, a les autoritats americanes. Les opinions de Rugova contrastaven amb les dures paraules del president de l'Assemblea de Kosovo, Nexhat Daci, contra l'Administració Provisional de les Nacions Unides, que no va dubtar en qualificar de règim dictatorial. En finalitzar l'intens recorregut pels Balcans, la delegació catalana torna a casa intentant portar tota la informació rebuda. La impressió general era que a Sèrbia i a Montenegro s'estaven produint canvis

El president de Kosovo, Ibrahim Rugova, amb la delegació catalana

El Síndic amb la presidenta del Parlament de Montenegro, Vesna Perovic

molt ràpidament i que Kosovo era una "patata calenta" en mans d'una administració internacional que s'enfrontava al difícil repte de dibuixar un futur per a un territori on la convivència entre serbis i albanokosovars sembla una utopia.

Judit Salas (Coordinadora del programa de cooperació amb els Balcans)

Programa Institucional de Cooperació és un projecte finançat per l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional mitjançant el qual, des de l'any 1999, la nostra institució, juntament amb el Defensor del Poble i el Col·legi d'Advocats de Madrid, col·labora amb les institucions jurídiques dels Balcans. L'objectiu del Programa és contribuir a la consolidació de l'Estat de dret mitjançant l'afermament de les institucions d'Ombudsman, l'Advocacia i el poder judicial.

LA DRAMÀTICA SITUACIÓ DE L'ARGENTINA

Coincidint amb el 54è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, el Defensor del Poble de la Nació Argentina, Eduardo Mondino, va presentar un informe sobre el dret a la vida i a la integritat de les persones davant la greu crisi que pateix aquest país llatinoamericà. Aquests són alguns extractes del seu contingut, que trobareu a la pàgina web del defensor:

<http://www.defensor.gov.ar/noticias/noti01-sp.htm>

“La desigualtat social, la pobresa, la injustícia. En suma, la violència generalitzada fa que els principis inalienables de l'home, el dret a la vida i a la integritat es trobin en un innacceptable estat d'indefensió” (...)

“La sensació o el grau real de violència -delinqüència social, familiar, moral, institucional- instal·lada a l'Argentina han fet perdre l'autoritat fàctica i moral de l'Estat per al legítim exercici del monopoli de la força” (...)

“L'escalada de violència amb traïdoria premeditada, sobretot en joves que no tenen res a perdre, té la seva correlació

en l'increment de les detencions il·legals, brutalitat, tortura i arbitrarietat policial”. (...)

“En aquest clima ajurídic es desenvolupen fortes tendències a la ruptura d'elementals criteris de solidaritat social, cap al “campi qui pugui” o grups de ciutadans que intenten aplicar la llei de Lynch. (linxament)”

“S'ha verificat que la immigració o èxode ha deixat de ser un gest d'individualisme per passar a ser una conducta col·lectiva, quasi de fugida”...

“S'imposa als nens i nenes obligacions laborals com a forma de subsistència o com a sistema d'explotació...”

Abandonats als carrers de la ciutat per familiars massa pobres per alimentar-se a si mateixos, han estat condemnats a un futur de mendicitat, prostitució, robatori o explotació de diverses formes, enfermetats i morts prematures” (...)

“L'economia i l'assignació de recursos ha estat la causa principal de la pobresa, la marginalitat i la violència. És evident que a l'Argentina actual la democràcia política existent no es correspon amb l'economia”. (...)

“Nombrosos actors econòmics, financers i polítics insisteixen en mantenir esquemes que pertanyen a una altra etapa. Com si la realitat fos la que es desitja i no la que és”.

(...)

“El procés de deteriorament i pauperització dels drets humans bàsics i a més de l'evident anòmia moral, política i social poden portar al fet que s'estigui en condició d'afirmar davant dels organismes internacionals de Drets Humans la declaració que -si es continua per aquest camí- Argentina haurà denunciat amb els fets els pactes i convencions incorporats a la Constitució Nacional”.

Edició: Antoni Manchon, Dept. de Publicacions
Coordinació: Anton Clapés, Dept. de Comunicacions
Edita: SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA
Imprimeix: Picking Pack Service Point España S.A.

D.L.B.: 27.570-02

XVII JORNADES DE COORDINACIÓ DE DEFENSORS DEL POBLE

Una representació de l'equip del Síndic de Greuges, encapçalada pel mateix Síndic, Anton Cañellas, va participar els dies 28 i 29 d'octubre a les XVII Jornades de Coordinació de Defensors del Poble que aquest any es van celebrar a Pamplona. Durant aquests dos dies, els defensors d'arreu de l'Estat van debatre aspectes vinculats al funcionament i objectius de les institucions i, de manera monogràfica, van tractar el dret dels ciutadans a accedir als serveis públics essencials.

VII CONGRÉS DE LA FEDERACIÓ IBEROAMERICANA DE L'OMBUDSMAN

El Síndic de Greuges, Anton Cañellas, acompanyat de la secretària general, Elisabeth Abella, van participar els passats dies 18, 19 i 20 de novembre a Lisboa en el setè congrés de la Federació Iberoamericana de l'Ombudsman (FIO), ens que agrupa tots els defensors d'Amèrica Llatina, el de Portugal, Andorra i els de l'Estat espanyol. Cañellas va presentar una comunicació en la sessió dedicada a la mediació de l'ombudsman en els conflictes entre l'Administració i els ciutadans. La conferència magistral d'obertura del congrés va anar a càrrec de Mario Soares, antic president de Portugal, mentre que la de clausura va ser impartida per Diogo Freitas do Amaral, que havia estat president de l'Assemblea General de l'ONU.

REUNIÓ EUROPEA DE L'INSTITUT INTERNACIONAL DE L'OMBUDSMAN

Els dies 5 a 7 de desembre, el Síndic de Greuges, representat per l'adjunt al Síndic, Enric R. Bartlett, va participar en la reunió de la regió europea de l'Institut Internacional de l'Ombudsman que va tenir com a tema central la independència de l'ombudsman. L'adjunt va ser un dels cinc ponents juntament amb els ombudsmen de Bèlgica, Eslovènia, Malta i Suècia, i va presentar el tema *Ombudsman i societat civil*.